

Rerum Naturalium Fragmenta

No. 123

<i>Jaskó Sándor: A pálvölgy- rózsadombi barlangvidék</i>	3
Vármegyei tisztújítás	20
Kinevezések	21

Budapest
1937

.

Rerum Naturalium Fragmenta

Jaskó Sándor szerkesztése:

Budapest II., Lövőház-u. 22/a

A pálvölgy-rózsadombi barlangvidék.

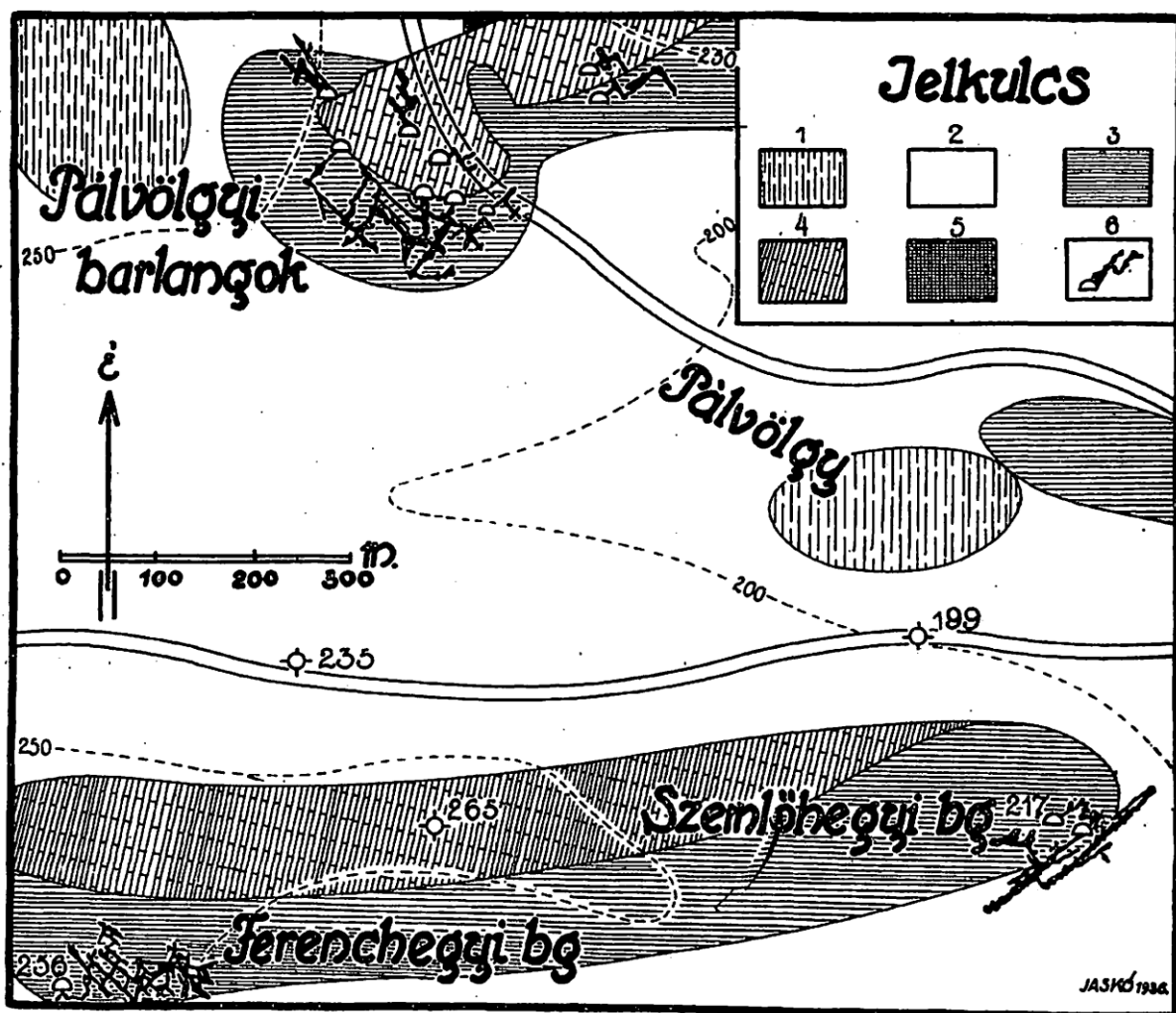
Dr. Jaskó Sándor

Az ősföldrajzzal (paleo-geográfiával) foglalkozó geológus munkája hasonlít a rendőri nyomozóéhoz. Éles szemmel keresi azokat a köznapi életben fel sem tűnő apró elváltozásokat, jeleket, melyeket a múltban lejátszódott jelenségek hagytak hátra. Minden kis megfigyelést feljegyez s azután az így nyert adatokból visszakövetkeztetve a létrehozó okokra, igyekszik felújítani a múlt eseményeit.

Természetesen éppúgy, mint a rendőri nyomozásnak, ennek is attól függ az eredménye, hogy elegendő adatot gyűjtöttünk-e össze valamennyi fontos körülmény felismeréséhez, hogy azokat ész-szerű gondolatmenetté fűzzük egybe, melyben minden ismeretes tény ellentmondás nélkül összevág. Nem szabad tehát elméletünkkel nem egyező tényeket mint „nem fontosakat” félredobni, hanem újra és újra meg kell kísérelni a gondolatmenet felépítését.

A munka minősége a szükséges logikai érzéken kívül a kutató őslénytani, ásványtani, kémiai, földtani stb. szakképzettségétől is függ. Vajon észreveszi-e a múlt nyomait, milyen fontosságot tulajdonít nekik, nem tulajdonít-e egyik-másik adatnak a másik rovására nagyobb fontosságot. Ha a nyomok megsemmisültek, nem tudjuk a történeteket felújítani. Meglehetősen nehéz a megoldás akkor is, ha ugyan találunk kellő számú nyomot, de a múlt eseményei bonyolultak voltak s mai tapasztalatainkkal nehezen összeegyeztethető körülményeket hoztak létre.

Budapesten, úgyszólván benn a városban, a Rózsadombtól északra kerül el a Pál-völgyi, Szemlőhegyi és Ferenchegyi barlangok vidéke. Az itt található geomorfológiai formák, kőzetek és ásványok létrejötte mai napig megoldatlan ősföldrajzi feladat. Számos külföldi kutató járt már erre, hazai szakembereink különböző vonatkozásokban több helyen megemlítik az irodalomban.

1. kép. A Pál-völgy-Rózsadombi barlangvidék földtani térképe. 1 = lösz (pleisztocén), 2 = budai márga (oligocén), 3 = bryozoás márga (eocén), 4 = nummulinás-orbitoidás mészkő (eocén), 5 = f. triász raibli mészkő, 6 = barlangok (a félkör a bejárat nyílását, a feketén kihúzott rész a járatok alaprajzát mutatja.)

Nem csoda, hogy ennyien foglalkoztak a budai barlangvidék megoldandó kérdéseivel, hiszen gyakorlatilag igen könnyen hozzáférhető, úgyszólván az orrunk előtt levő területről van szó. Mégis, mindeddig megoldatlan maradt a hozzá fűződő kérdések legtöbbsége.

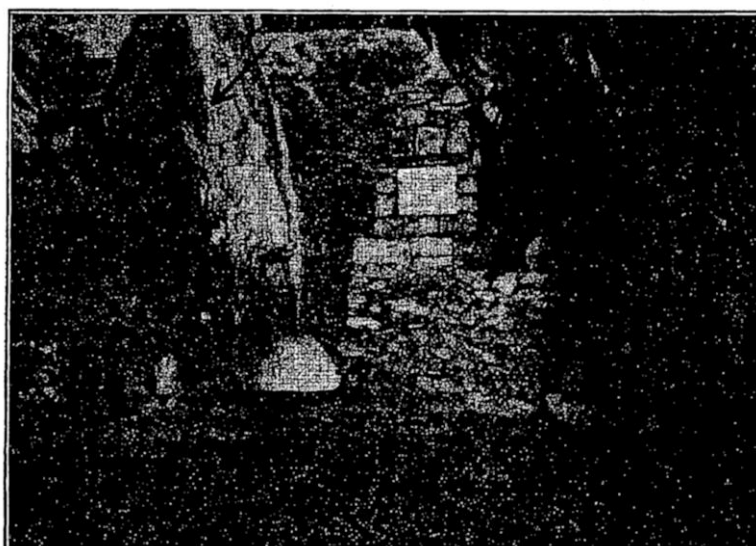
A budai barlangvidék megoldandó kérdéseit nem is tekintve, mint érdekes tudományos látványosság is nagy fontosságú az ország, főként pedig fővárosunk természettudományok iránt érdeklődő művelt nagyközönsége előtt.

A rózsadombi elegáns villanegyed külső szegélyén a Zöldmáli út 15812. sz. telken van a Szemlőhegyi barlang nyílása. A tulajdonos 1928-ban építkezés előtt terasz-szerűen elegyengetve a lejtős domboldalt, nyitotta meg véletlenül az addig ismeretlen, törmelékkel eltömött lejáratot.

Csőszerű, meredeken lejtő folyosó vezet a mélyben húzódó keskeny, de igen magas, hasadékszerű járatokba. (1. tábla., 1. kép). A szűkebb részek kitágítása., néhány létra, és lépcső beépítése révén a barlang jó része járhatóvá vált turisták számára. Az ismeretes barlangjáratok hossza 813 méter.

A Ferenchegy barlangra a Rózsadombról északnyugati irányba kiinduló főútvonal, a Törökvész-út csatornázásakor akadtak rá 1933-ban. Az út mentén ásott 5 méter mély csatornaárok fenekén bukkantak a munkások a mélybe vezető nyílásra. Jelenleg az autót szegélyén vasfedéllel ellátott betonakna vezet a barlangba. Rendkívül bonyolult hatalmas sziklalabirintus húzódik itt a föld alatt, egymást keresztező járatok szövevényes hálózata, melyben az először lent járónak szinte lehetetlen a tájékozódás.

Csak megfelelő felszerelésű és edzett turisták látogathatják ezt a barlangot. A nagyközönségnek nincs megnyitva. Bejárása veszélyes és nagy fáradságba kerül. Még nincs teljesen kikutatva, a mostanáig feltérképezett járatok hossza 870 méter.

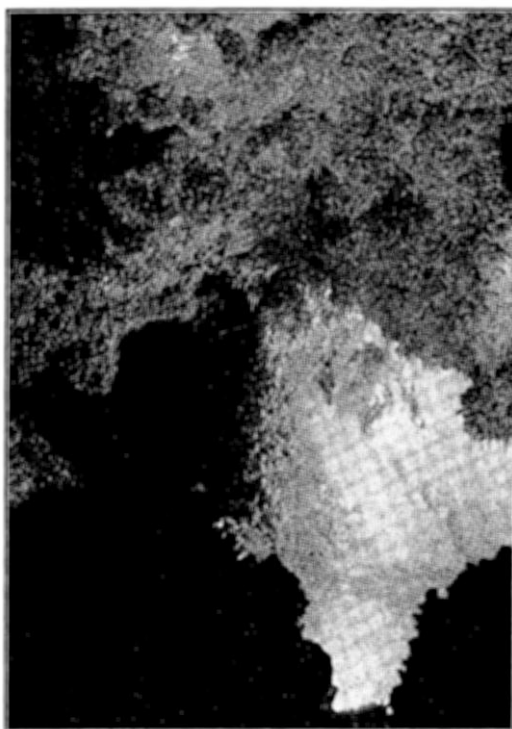
2. kép. Lóczy-terem, Lóczy Lajos emléktáblájával. Részlet a Pál-völgyi barlangból. A nyíl a mélybe vezető járat· mennyezetét alkotó foltos felületű hasadékkitöltésre mutat (Cramer szerint geyzirit). A szerző felvétele.

A Pál-völgyi barlang már jóval északabbra van; az Óbuda-Újlakról a Hármashatárhegyre vivő Szépvölgyi út 162. számú menedékház mögött nyílik. Ezt a barlangot már több mint 30 éve ismerik, építőkö fejtés alkalmával a kőbánya falában nyílt meg a bejárata.

A környék leghosszabb barlangja (980 méter), járatai is a legtagasabbak, helyenként aránylag nagy termek alakultak ki benne. A barlang első szakaszai kényelmes betonlépcsőkkel, utakkal és villanyvilágítással vannak ellátva. (2. kép). A látogató közön-

ség kényelmesen megtekintheti, ünnepnapokon rendszeres vezetés mellett.

A Pálvölgyi barlang kőfejtőjében, valamint a Mátyás-hegy oldalában sok kisebb-nagyobb üreg nyílik még. Nevezetesebbek a Harcsaszájú-, Bagyura-, Hideg- és Mátyás-hegyi barlangok. Ezek a különböző üregek együtt legalább négy-ötszáz méter hosszúak, amihez hozzáadva az említett három nagyobb barlangot, arra az eredményre jutunk, hogy a Rózsadombtól északra elterülő budai barlangvidéken több mint 3000 méter hosszúságban húzódnak a földalatti folyosók.

3. kép. „Paradicsom.” Részlet a Szemlőhegyi-barlangból. A falakat díszítő ágas-bogas rózsacseppkőről kis sztalaktitok lógnak alá. (A szerző eredeti felvétele.)

Tekintetbe véve, hogy ezen a vidéken csak nagyon kevés barlangnak volt régóta ismeretes, természetes bejárata, – a legtöbbet mesterségesen nyitották meg, különböző földmunkákkal

eltakarítva az elzáró törmeléket, talajt – joggal remélhetjük, hogy a jövőben még újabb barlangokra is fognak akadni.

A vidék földtani felépítését szemléltető térképvázlat (1. kép) mutatja, hogy a Budai-hegység legidősebb, triász korú kőzetei csak a mélyben húzódnak. A felszínen elfödi őket a felső eocén korú orbitoidás és nummulinás mészkő (4) és bryozoás márga (3), valamint az alsó oligocén korú budai márga keletnyugati irányban húzódó sávjai. Helyenként vékony diluviális lösztakaró borítja a térszínt.

4. kép. „Örvényfolyosó.” Részlet a Szemlőhegyi-barlangból. A bryozoás márgában képződött meredek kürtő körkeresztmetszetét csak a járat fenekébe vágott lépcső szakítja meg. (A szerző eredeti felvétele.)

A mélyben húzódó triász-dolomit, a ráibli-mészkő, valamint a felszínen legnagyobb felületet borító budai márga és lösz nem alkalmas a karsztosodásra. A barlangjáratok mind az eocén bryozoa-márgában, főként pedig az orbitoidás-nummulinás

mészköben alakultak ki. Azon a helyeken is, ahol a barlang alaprajza köré budai márga van rajzolva (pl. Szemlőhegyi barlang déli része), a járatok nem ebben, hanem a felszín alatt húzódó idősebb rétegekben képződtek.

A nummulit-mésző 30-35 m, a bryozoás márga 40 m vastag réteget alkot. A karsztkőzet vékonysága a barlang függőleges kiterjedését határolja, pásztákba vetődöttsége, vagyis kisebb foltokban megjelenése pedig az üregek vízszintes terjedelmét korlátozza.

Ha a feketével jelzett barlangjáratokat tekintjük, szembetűnik, hogy ezek mind párhuzamos, egyenes vonalakat követnek, melyek iránya az egész vidéken nagyjából megegyező. Ezek a vonalak hasadékok a kőzetben, úgynevezett diaklázisok, melyek bizonyos szabályszerűséggel elrendeződött hálózatát a földkéreg rétegeire hatott nyomó- és húzóerők hozták létre a merev anyagban. Hasonló repedések keletkeznek anyagmin-tákban (pl. beton tömbökben), ha azokat a laboratóriumban szilárdsági próbának vetjük alá.

Ily módon megérthetjük, hogy az egymástól független barlang-hálózatok járatainak iránya majdnem hajszálpontosan ugyanaz. Leginkább gyakori az északkelet-délnyugati irány (pontosan $40-220^\circ$ és $47-227^\circ$ határértékek közt), ilyenek a Szemlőhegyi barlang főfolyosói, a Pálvölgyi barlang szélesebb járatai és a Ferenchegyi barlang nyugati keresztfolyosói. Erre az irányra nagyjából merőleges a másik fő irány délkelet-északnyugati (pontosan $132-312^\circ$ és $137-317^\circ$ határértékek közt), mely a Szemlőhegyi barlang kereszt-, a Pálvölgyi és Ferenchegyi barlangok párhuzamos hasadékainak felel meg.

Aránylag ritkán fordulnak elő a déldélkelet-északészaknyugati és észak-déli irányok is; megjelenésüknél egy központból sugarasan szétfutnak a járatokat létrehozó repedések, míg el nem érik az előbb említett északkelet-délnyugati fő irányt.

Ezek a szabályos hálózatokat alkotó repedések, diaklázisok csak meglazították a kőzetet, elősegítve a barlangjáratok kioldódását, a nélkül azonban, hogy a repedés két oldalán levő kőzetpadok eltolódtak volna egymástól.

5. kép. „Óriásfolyosó.” Részlet a Szemlőhegyi-barlangból. A keskeny, magas járat falai függőleges repedések mentén alakultak ki. (A szerző eredeti felvétele.)

A rétegeket elvető törésvonalak nem esnek össze velük, hanem nagyjából nyugat-keleti irányba húzódnak. A Hármashatár-hegy és Mátyás-hegy közötti pikkelyes vetősorozat folytatásaként a következő töréseket találjuk területünkön:

A Pálvölgyi barlang mészkőfoltját északon a raibli-mészkő felé jól észlelhető feltolódási sík határolja. Hasonló, bár jóval kisebb elmozdulás történt keletebbre a Szépvölgyi út bryozoás márgafoltjának északi oldalán, valamint a Szemplőhegy-Ferenchegy nummulinás mészkővonulatának északi lejtőjén is.

A nummulit-mészben keletkezett üregek kialakulásának irányítói - különösen a Ferenchegy és Szemplőhegyi barlangok esetében - egyedül a mészkövet átjáró diaklázisok voltak. Jellemző rájuk, hogy alaprajzuk a diaklázis egyenes vonalát követi, haránt-szelvényük függőleges, keskeny és magas.

A falak aránylag kevésbé kimartak. A szélesebb folyosók két hosszanti fala egy-egy repedésnek felel meg, s a tetőt gyakran a repedések közt függve maradt nagy kőtömbök alkotják.

A barlangok bryozoás márgában levő részei részint vakon végződő kerek kürtők, úgynevezett avenek, részint majdnem szabályos kör keresztmetszetű, meredek lejtésű szűk folyosók (XVIII. tábla, 1. kép), melyek mindig a diaklázis irányát követik vagy több repedés kereszteződésén fejlődtek ki. A falakon jól látni a víz oldóhatásának nyomait.

A felületen mintegy kikészítve tűnnek elő a mészkőbe zárt kövületek ellenállóbb anyagú vázai. A keményebb kőzetpadok áttörésénél összeszűkül a folyosó, a puhább részeknél gömbszerűen kiöblösödik. Igen érdekesek a Szemplőhegyi barlang felső szakaszának mennyezetén látható szabályos kupolaszerű alakulatok, némelyik gömbi sugara meghaladja a métert is.

A budai barlangvidék Csonka-Magyarország egyik legértékesebb ásványlelőhelye. A kalcium-karbonátnak legkülönfélébb

módosulatai találhatók meg, de előfordul a barit, limonit, gipsz, geyzirit stb., is.

A kalcit (CaCO_3) kristályai több típusban ismeretesek. Igen érdekes a lemezes kalcit, néha négyzetdecimétert is elérő, egyik végükkel a falra tapadó, de egyébként szabadon álló táblái.

Kertai (1) szerint az ezekből a barlangokból előkerült, aragonitnak tartott képződmények anyaga kivétel nélkül kalcit, megtalálta azonban az aragonitot a város határától 800 méterre északra fekvő ürömi kőfejtő barlangjában tűk és vékony táblák alakjában.

A borsócseppkő vagy rózsacseppkő a Szemplőhegyi és Ferenc-hegyi barlangokban fordul elő, a pálvölgyi barlangcsoportban sehol nem található. A Ferenc-hegyi és Szemplőhegyi barlangok alsó járatainak falát gyakran 20-30 cm vastagságban ágas-bogas képződmények vonják be. A gömbökben végződő ágak nagyon ellenállók, kibírják a falakra kapaszkodó ember súlyát is. A gömböcskéket egymásra boruló körkörös rétegek alkotják. Hasonló gazdag kifejlődésű képződményeket még eddig sehol nem találtak; megjelenésük egész sajátos jelleget kölcsönöz a barlangnak.

Cseppkőcsapok, sztalaktitok, sztalagmitok, függönyök és kérgek különösen a Pálvölgyi cseppkőbarlangban alkotnak szép csoportokat (Orgona). A többi barlangokban nem igen fordulnak elő, a Szemplőhegyi barlangban a borsócseppkőves parkányok alján képződnek újabban kis sztalaktitok (XVII. tábla).

A barit (BaSO_4) táblás, bor-sárga kristályai sok helyen találhatók, a Ferenchegyi barlang barit-folyosójának mindkét falát teljesen barit kristályok fedik.

A gipsz ($\text{CaSO}_4 + 2\text{H}_2\text{O}$) apró-kristályos tömege 2-3 cm vastag kérget alkot a Szemplőhegyi barlang Gyémántfülkéjében. A törékeny anyag egy része a földön hever darabokra törve. Az épen maradt rész több négyzetméter nagyságú összefüggő kéregdarabja elvált a faltól s csupán helyenként támaszkodik a sziklához. A fehér lepel frissen esett hóra emlékeztet, oldalt eső fényben kékesen csillog.

A geyziritet Cramer Helmuth (2) figyelte meg a Pálvölgyi barlangban, szerinte egyes hasadékokat laza, fehéres-szürke, a széleken olykor sárgásbarna anyag tölti ki (2. kép), mely a következő elemzési eredményt adta: SiO_2 89.76%, Al_2O_3 és Fe_2O_3 7.06%, CaO és MgO nyomokban, izzítási veszteség 2.78%.

A limonit ($3\text{Fe}_2\text{O}_3 + 3\text{H}_2\text{O}$) a járatok csupasz falain az anyakőzetből kimállott barna gumókban tűnik elő. Mint másodlagos fekhelyen, kisebb gömböcskékben a geyziritben is előfordul.

Igen érdekes az a kőzetszerű hasadékkitöltés (szintén geyzirit), mely a Mátyás-hegyi barlang északi végében bekérgezési negatív pszeudomorfózákat alkot a repedés falait borító több centiméteres sárga kalcit szkalenoéderek után.

A barlangok üregkitöltésében jelentékeny szerepe van a kőzet beomlásából származó törmeléknek. Helyenként asztalnagyságú kőtömbök halmozódtak egymásra, némelyik leválási helye még jól látható a magasban a mennyezeten.

Barlangi agyagot aránylag keveset találunk s úgy látszik, csak bizonyos helyekre korlátozódott a felhalmozódása. A felszín közelébe vezető járatok részben vakon végződnek a szálban álló kőzetben, részben beomlott törmelékkal eltömődtek s ezért van az, hogy a vidék barlangjait kivétel nélkül csak az utóbbi idők mesterséges feltárásai nyitották meg.

Folyóvíznek nyomai: kavics, homok, iszap, teljesen hiányznak. Igen érdekes, hogy a Ferenchegy barlang délkeleti részében a felülről a barlangba nyíló barit kristályokkal bélelt hasadékokot mészanyaggal összecementált kvarckavics konglomerátum tölti ki, melynek szemei az üregbe peregve a feneket borító agyag közé keverednek. A kavics nem a falakat alkotó kőzet származéka, a nummuliteszes mészkőt közé helyenként betelepült abrázios konglomerátum anyaga egészen eltérő. A kavics anyaga főként teljesen legömbölyített fehér kvarcitból áll, a szemnagyság borsó- és diónagyság közt váltakozik.

Nem tekintve a helyenként észlelhető csepegést, mely a kőzetpadok közül szivárgó talajnedvességtől származik, a barlangban sehol nem észlelhetünk vízfolyást. A felszínen eddig még nem sikerült olyan morfológiai formákat találni, melyből hajdani búvópatak és víznyelő vagy forrásbarlang jelenlétére következtetni lehetne. A barlangok kürtőiről nagyrészt kimutatható, hogy alulról fölfelé „aven” -ek módjára fejlődtek ki.

Az egyes barlangok nem függnek össze egymással, a pálvölgyi barlangcsoportot a nagy távolságon kívül még a közbesüllyedt budai márga tömege is elválasztja a Szemlő-Ferenchegy tömbtől.

Mégis, a közös geomorfológiai és ásványtani alakulatokon kívül nagyjából megegyező az egyes barlangok tengerszint feletti magassága is.

A Szemplőhegyi barlang bejáratának magassága 217 méterre van a tenger színe fölött, a mélybe vezető kürtők 175 méteres szintben nagyjából vízszintes fenekű járatokba torkolnak, melyek enyhén és egyenletesen északkelet felé lejtnek. (A „Hosszú-folyosó” végén levő „Körforgalom” feneké 172 méter magasban van.) A Szemplőhegyi barlang fenéksíkja – megtartva eredeti enyhe lejtését – belesimul a Kiscelli párkánysík 140-155 méter tengerszint fölötti magasságok közt elhelyezkedő pleisztocén teraszképződmények nivójába.

A Pálvölgyi barlang bejárata 205 m magasan nyílik. Évtizedekkel ezelőtt készült szelvényei elvesztek s így pontos függőleges kiterjedésére vonatkozó adat nem áll rendelkezésünkre. Az egész pálvölgyi barlangcsoport legmélyebb járatainak vízszintes feneké hozzávetőleges becslés szerint, szintén ebbe a 150-160 méteres szintbe illeszkedhetik.

A Ferenchegyi barlangról pontos mérnöki mérések alapján megállapították, hogy bejárata 256 méter magasan van, az üreghálózat feneké pedig 235-240 méteres szinthez igazodik. Ez a magasság a Rózsadomb tetejét alkotó, helyenként mésztufával borított fennsík szintjével egyezik.

A Ferenchegyi barlang magasabb fekvésének megfelelően a járható üreghálózatból egy-két helyen függőleges szűk kürtők, repedések vezetnek nagy mélységre tovább lefelé. Újabban sikerült a Ferenchegyi barlangban még egy felső járatrendszer-

re akadni, mely az előbbi felett húzódik, úgyhogy ez az üreghálózat az emeletes barlangok közé sorolható.

A felsorolt adatok összevetéséből kitűnik, hogy az üregek egyik csoportja (Ferenchegyi barlang) 230-260, másik csoportja (Szemplőhegyi és Pálvölgyi barlangok) a 210 és 170 méteres szintek között fejlődött ki.

Az elmondottakban mellőzve minden elméleti feltevést, csak pusztá tényeket soroltam fel, melyeket a budai barlangvidék eddigi tanulmányozása eredményezett. Ezeknek az adatoknak egyik vagy másik részére támaszkodva különböző felfogást vallanak az eddigi kutatók. Az idevágó irodalom felsorolását egy nemrégien megjelent dolgozatban (3) megtalálja az érdeklődő.

Csak azt emelem ki, hogy a legtöbb kutató egyetért Cholnokyval abban, hogy a barlangok a pliocén- és pleisztocén korban alakultak ki. Megegyeznek abban is, hogy az üregeket s azok képződményeit részben a karsztvíz keringése, részben a hajdan itt feltörő melegforrások hozták létre. A nézeteltérés főképp az események időrendi sorára és eltérő okozatára vonatkozik.

Scherf például azon a nézeten van, hogy előbb törtek fel a hévforrások s utána alakultak csak ki az üregek; viszont Cholnoky és mások szerint a már kifejlett barlangok fenekén csak egy későbbi időpontban tört elő a melegvíz. Az utólagos hévvízhatás nyomait mutatta ki Szentiványi is.

Megfelelő ősföldrajzi rekonstrukció logikus felépítéséhez okvetlenül szükséges volna elvégezni a következő munkákat:

1. Elkészíteni a még fel nem mért barlangok, barlangrészek pontos alaprajzát és szelvényeit. Bejárataik tengerszint feletti magasságát a felszínen beszíntezni.
2. A barlangi ásványokat és üregkitöltéseket ásvány-kőzettanilag vizsgálni, különös tekintettel a keletkezésre és az időbeli egymásutánra.
3. Valamennyi barlang egységes geomorfológiai vizsgálatát elvégezni, a morfológiai formák és föld-hegyszerkezettani viszonyok kapcsolatát kideríteni stb.
4. A barlangvidéket földtanilag részletesen felvenni, különös tekintettel a fiatal függőleges kéregmozgásokra, az esetleges lepusztult neogén fedőrétegek roncsaira, terasz képződményekre, hajdani hévforrásnyomokra stb.
5. A felszín morfológiai vizsgálatát elvégezni, a hajdani térszínnek, vízfolyások, karsztjelenségek jelenlétét vagy elő nem fordulását kimutatni.

Elvégezve az itt csak röviden vázolt munkákat, számos, ma még rejtélyesnek látszó kérdésre kapnánk feleletet. Például miért különbözik a Szemlőhegyi barlang a vele egy szinten levő Pálvölgyitől, és miért azonos kifejlődésű a felette levő Ferenc-hegyivel. Hogy kerül kvarckavics a nummulit-mészben képződött Ferenchegyi barlangba. Milyen korúak a Táborhegy északi lábánál 200 méter fölött települő folyami lerakódások?

A kitűzött feladatok elvégzése fáradságos és sok időt igénylő munka volna. Nem tartoznak az úgynevezett „hálás” tudomá-

nyos témák közé, melyekből gyorsan szép és mutatós eredményt lehet kihozni.

A budai barlangvidék megoldandó feladatai olyan különleges szakkutatásokat igényelnek, hogy egymagában senki sem tudná megoldani őket. Mérnök, kémikus, mineralógus, geológus, paleontológus és geográfus együttes munkálkodásával legalább pár hetes vagy hónapos egyfolytában végzett külszíni és laboratóriumi vizsgálat hozná meg a kellő eredményt.

Ily módon ugyanis az eltérő szempontú részletkutatások kiegészítenék és ellenőriznék egymást, a végeredmény tudományos értékét pedig nagyon növelné, ha a különböző szakemberek más-más úton haladva jutnának esetleg megegyező eredményre.

Irodalom:

1. Kertai György: Hidrotermális aragonit andezitből és mészkőből. *Földtani Közlöny*, LXV. köt. 354-362. old.
2. Cramer Helmuth: Einige Beitrage zur Geologie und Morphologie Ungarischer Karstgebiete. *Mitteilungen für Höhlen und Karstforschung*, Berlin 1929.
3. Borbás Ilona: A Szépvölgy és barlangjai morfológiája. *Barlangvilág*, 1934. évf. 3-4. füzet.
4. Cholnoky Jenő: Elnöki megnyitó a M. Földrajzi Társ. 1925-ben tartott 53. közgyűlésén. *Földr. Közl.* 53. köt. 1925.
5. Scherf Emil: Hőforrások okozta kőzetelváltozások a Buda-Pilisi hegységben. *Hidrológiai Közlöny*. 2. évf. 1928.

6. Szentiványi Ferenc : Thermális gipsz előfordulása a Szemplőhegyi barlangban. Természettudományi Közl. 1932. évf. Pótfüz. 87. old.

(*Természettudományi Közlöny.* – 68. (1936) no.1051-1052., p. 243-249)

Vármegyei tisztújítás.

Bartalis Ágoston kászon-alcsiki főszolgabíró váratlan nyugalmomba vonulásával a vármegye tisztikarában immár oly nagyfokú személyzeti hiány állott elő, hogy a közigazgatás jól felfogott érdekében elodázhatatlan lett az üresedésbe jött állások betöltése. Birtha József halálával, ezelőtt több mint másfél évvel, megüresedett az árvaszéki elnöki állás, Veress Dénes kászon-alcsiki szolgabíró még a múlt évben hősi halált halt, Angi István közigazgatási gyakornok pedig a katonaságnál ténylegesítette magát.

A tisztikar csak fele személyzettel látja el a rendkívül megsokasodott hivatali teendőket, melyek között a hadi-károk tárgyalása és a kársegélyezés egymagában is teljesen külön munkaerőt igényelne. E fontos okokból a megüresedett állásokra a pályázatot már kiírtak és a választásokat a törvényhatóság, a törvény rendelkezése szerint a folyó évben elmaradt harmadik rendes közgyűlés pótlásául, január közepén megtartandó rendes közgyűlésen tölti be.

Az árvaszéki elnöki, a kászon-alcsiki főszolgabírói és szolgabírói állásoknak betöltése sorozatos választásokat és igen sok tisztviselő megérdemelt előlépését vonja maga után. Az árvaszéki elnöki állásra előreláthatólag Élthes Gyula dr. és Csiszer Imre árvaszéki ülnökök pályáznak, a kászon-alcsiki főszolgabírói állásra Botár Béla árvaszéki ülnök, Erőss József aljegyző, Wellman Géza, Puskás Imre szolgabírák és Becze Imre ny. főszolgabíró lesznek minden valószínűség szerint a jelöltek.

Botár megválasztása esetén két árvaszéki ülnöki állás üresedik meg, melyekre Mihály Lajos árvaszéki jegyző és Domokos Sándor aljegyző pályáznak, kiknek megválasztásával a megüresedő aljegyzői állások, valamint egy szolgabírói állás is nyomban betöltés alá kerülnek.

Aljegyzőknek és szolgabíráknak Szemere László, Sipos Lázár dr. és Lázár Péter közigazgatási gyakornokok pályáznak. Értesülésünk szerint Tolnay Lajos dr. főispán a törvényhatósági tagokat január elején e tárgyban értekezletre hívja össze.

A főispán intézkedett aziránt is, hogy a tényleges katonai szolgálatot teljesítő és a közigazgatás szolgálatában nélkülözhetetlen vármegyei tisztviselők és községi jegyzők a katonai szolgálat alól mielőbb felmentessenek.

(Csiki Lapok, vol.29, 1917. dec. 8., no.41., p.3)

Kinevezések.

Tolnay Lajos dr. főispán Böjthy Gábor vármegyei allevéltárnokot főlevéltárnoknak, Becze Gábor honvédhuszár-főhadnagyot a központi közigazgatáshoz irodaigazgatónak, Csergő Gábor zombori pénzügyi fogalmazót allevéltárnoknak, Szemere László díjtalan közigazgatási gyakornokot díjas közigazgatási gyakornoknak kinevezte.

(Csiki Lapok, vol.29, 1917. dec. 8., no.41., p.3)